

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІІ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІЛ НАВС У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ПОРЯДКУ*

Лисенко Тетяна Володимирівна

курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС

Науковий керівник: Петрова Г.М.

кандидат філософських наук,

доцент кафедри філософії права та юридичної
логіки Національної академії внутрішніх справ

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЮЛІЇ КРИСТЄВОЇ

Юлія Кристева народилася 24 червня 1941 року в провінційному місті Сливен, у Болгарії. Мати була біологом, батько — бухгалтером, проте мав медичну та богословську освіту. Через релігійну активність і зв'язки з націоналістами вважався радянською владою, що контролювала Болгарію після Другої світової війни, неблагонадійною особою. Юлія мала сестру Іванку, яка стала музиканткою. Незадовго після війни родина переїхала до Софії. Юлія вивчала французьку мову, входила до комсомолу. Навчалася в Софійському університеті, писала статті для газети «Народна младеж». Була перекладачкою під час візиту Юрія Гагаріна та, пізніше, Моріса Тореза — генерального секретаря Французької комуністичної партії до Болгарії.

По закінченню університету отримала дослідницьку стипендію та в 1966 році переїхала до Франції, де перекладала твори Михайла Бахтіна. В 1967 одружилася з письменником Філіпом Соллерсом. Наприкінці 1960-х приєдналась до спілки журналу «Тель-Кель», яка досліджувала політичну обумовленість мови. В 1960 відвідувала семінари Ролана Барта, а в 1970-і — Жака Лакана в різних університетах. В 1974 захистила дисертацію «Революція поетичної мови», присвячену розгляду поетичного тексту. В цій праці дослідниця розглядала зв'язок дискурсного з тілесним, впровадила поняття семіотичного як тілесної енергії, що зумовлює процеси означування. Того ж року очолила кафедру лінгвістики Паризького Університету. Здійснила подорож до Китаю, описавши враження від неї в книзі «Про китайських жінок» (1977).

З 1979 Кристева здійснювала дослідження з феміністського психоаналізу. В 1982 в праці «Влада жаху» виділила стадію хори в розвитку дитячої свідомості. Наприкінці 1980-х — початку 1990-х досліджувала нарцисизм і відмінність та різноманітність в межах ідентичності. В цей час написала такі відомі книги, як «Чорне сонце. Депресія і меланхолія» (1987); «Самі собі чужі» (1988). В 1990 отримала Орден мистецтв та літератури Франції. Отримувала почесні ступені від багатьох університетів США, Канади та Європи. У 2004 році стала першим лауреатом Премії Людвіга Гольберга. У 2000-і, коли низку політичних і культурних діячів Болгарії було визнано колаборантами з колишньою радянською владою, звучали підозри, що і Юлія Кристева в 1970-і шпигувала у Франції на користь Радянського Союзу.

Філософські погляди Кристєвої формувались під впливом структуралізму. У своїх ранніх працях досліджувала семіотичні, літературні і психоаналітичні структури, розглядаючи ці дискурси у площині їх взаємозв'язку і взаємовпливі. Кристєва зосереджує особливу увагу на структурних опозиціях — дуалізмах, які у психоаналітичному контексті виражаються як стосунок між суб'єктом та Іншим. Суб'єкт трактується нею як суперечливе змішання несвідомих і свідомих мотивацій, психологічних процесів і чинників соціального обмеження. Мова розуміється нею як динамічний процес або гетерогенна структура, що втілює і формує людські суб'єктивності.

Кристєва надає особливого значення функції матері в розвитку суб'єктивності, культури і мови. Материнське начало розуміється як нерозділеність протилежностей, неконкретизованість, хаос і абсурд, але також і потенціал. Батьківське начало обмежує материнське, виділяє з нього протилежності та впорядковує. Символічне вбивство матері позбавляє від страху, зумовлює закони та порядок, але також спричиняє «забування» материнського, що проявляється в маргіналізації жінки, применшенні чи й зовсім запереченні її значення в історії та культурі, уникненні фемінітивів. Безпосередньо впорядковуюча роль батьківського начала проявляється в релігії через поняття сакрального, де першість належить негативному сакральному — пов'язаному зі смертю, насильством, абсурдом, божевіллям, відразою, на проти вагу якому виділяється позитивне. Зневаження материнського необхідне в патріархальному суспільстві, щоб стати суб'єктом. Тому потрібен новий дискурс материнства, де увага приділяється відносинам між матерями і дочками, жінками між собою, щоб з'явилася нова жіноча суб'єктивність.

Кристєва заснувала інтердисциплінарний підхід досліджень, названий «семаналізом», що перебуває на стику філософії структуралізму, психоаналізу, лінгвістики і семіотики. Література трактується Кристєвою як засіб позбавлення від абсурду, депресії, перетворення їх на джерело прекрасного і піднесеного. У праці «Семіотика. Дослідження семантичного аналізу» Кристєвою введено в науковий обіг термін «інтертекстуальність».

Основні твори

- Тереза, моя любов (*Thérèse mon amour*), 2008
- Убивство у Візантії (*Meurtre à Byzance*)
- Володіння (*Possession*)
- Старий і вовки (*Le vieil homme et les loups*)
- Самураї (*Les Samouraïs*)
- Історії кохання (*Histoires d'amour*) 1983
- Жаргон та мета жаргон: тупик (*Jargon et méta-jargon: l'impasse*, 1985)
- Самі собі чужі (*Étrangers à nous-mêmes*), Fayard, 1988.
- Ненависть і прощення (*La Haine et le Pardon*), Fayard, 2005.

*ДО 100-РІЧЧЯ НАВС: ПРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ШКІЛ НАВС У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ПОРЯДКУ*

- Жіночий геній (*Le Génie féminin*), том 1 : Ганна Аренд (*Hannah Arendt*), Fayard, 1999 ; том 2 : Мелані Кляйн (*Melanie Klein*),; том 3 : Колетт (*Colette*), Fayard, 2002.
- Чуттєвий час (*Le Temps sensible. Proust et l'expérience littéraire*), 2000.
- Сама, жінка (*Seule, une femme*)
- Ця неймовірна потреба віри (*Cet incroyable besoin de croire*), 2007

Зимовець Єлизавета Олегівна
курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: Петрова Г.М.
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії права та юридичної
логіки Національної академії внутрішніх справ

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАКА ДЕРРІДА

Французький філософ, засновник філософії реконструкції. Народився 15 липня 1930 року в Ель-Біарі (нині Алжир), що тоді належав Франції, в родині сефардських євреїв родом із іспанського Толедо.

У дитинстві не міг ходити до школи, оскільки згідно з антисемітськими дискримінаційними законами тодішнього маріонеткового режиму Віші квота євреїв, яким дозволялося відвідувати школу, мала не перевищувати 14 %. Хлопчик пропустив рік навчання, замість того беручи участь у футбольних матчах, оскільки мріяв стати професіональним футболістом.

У підлітковому віці зачитується працями Руссо, Ніцше, Жида.

Після переселення родини у 1949 році до Франції навчався у Ліцеї Людовика Великого, вивчав філософію у Вищій нормальній школі. Там він познайомився з Луї Альтюссером, Мішелем Фуко. Отримав ступінь магістра філософії. Далі вчиться у Гарвардському університеті.

Дерріда часто їздив із лекціями Європою. У 1981 році він виступив з підтримкою чеських інтелектуалів-десидентів. Під час перебування в Чехословаччині був заарештований комуністами і звільнений тільки після особистого втручання президента Франції.

Дерріда вводить в активний вжиток категорію «деконструкція». Реконструкція – поняття сучасної філософії та мистецтва, що означає розуміння за допомогою руйнування стереотипів або включення в новий контекст. Виходить з передумови, що сенс конструюється в процесі прочитання, а звичне явлення або позбавлене глибини, або непов'язане автором. Тому необхідна провокація, яка ініціює думки та звільняє прихований сенс тексту, який не контрольований автором.

Філософська система Дерріда дуже синтетична. Синтезуванню були піддані філософська традиція Нового Часу, французький структуралізм, німецька традиція, психоаналіз.